

॥ शिवसहस्रनामस्तोत्रम् (विष्णुकृतम्) ॥

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम्।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

नमोऽस्तु ते व्यास विशालबुद्धे फुल्लारविन्दायतपत्रनेत्र।
येन त्वया भारततैलपूर्णः प्रज्वालितो ज्ञानमयः प्रदीपः ॥

नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमम्।
देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥

वन्दे शम्भुमुमापतिं सुरगुरुं वन्दे जगत्कारणं
वन्दे पन्नगभूषणं मृगधरं वन्दे पशूनां पतिम्।
वन्दे सूर्यशशाङ्कवह्निनयनं वन्दे मुकुन्दप्रियं
वन्दे भक्तजनाश्रयं च वरदं वन्दे शिवं शङ्करम् ॥

ऋषय ऊचुः

कथं देवेन वै सूत देवदेवान्महेश्वरात्।
सुदर्शनारव्यं वै लब्धं वक्तुमर्हसि विष्णुना ॥ १ ॥

सूत उवाच

देवानामसुरेन्द्राणामभवच्च सुदारुणः।
सर्वेषामेव भूतानां विनाशकरणो महान् ॥ २ ॥

ते देवाः शक्तिमुसलैः सायकैर्नतपर्वभिः।
प्रभिद्यमानाः कुन्तैश्च दुद्रुवुर्भयविह्वलाः ॥ ३ ॥

पराजितास्तदा देवा देवदेवेश्वरं हरिम्।
प्रणेमुस्तं सुरेशानं शोकसंविग्नमानसाः ॥ ४ ॥

तान् समीक्ष्याथ भगवान् देवदेवेश्वरो हरिः।
प्रणिपत्य स्थितान् देवानिदं वचनमब्रवीत् ॥ ५ ॥

वत्साः किमिति वै देवाश्च्युतालङ्कारविक्रमाः।
समागताः ससन्तापा वक्तुमर्हथ सुव्रताः ॥ ६ ॥

तस्य तद् वचनं श्रुत्वा तथाभूताः सुरोत्तमाः।
प्रणम्याहुर्यथावृत्तं देवदेवाय विष्णवे ॥ ७ ॥

भगवन् देवदेवेश विष्णो जिष्णो जनार्दन।
 दानवैः पीडिताः सर्वे वयं शरणमागताः ॥ ८ ॥
 त्वमेव देवदेवेश गतिर्नः पुरुषोत्तम।
 त्वमेव परमात्मा हि त्वं पिता जगतामपि ॥ ९ ॥
 त्वमेव भर्ता हर्ता च भोक्ता दाता जनार्दन।
 हन्तुमर्हसि तस्मात् त्वं दानवान् दानवार्दन ॥ १० ॥
 दैत्याश्च वैष्णवैर्ब्राह्मै रौद्रैर्याम्यैः सुदारुणैः।
 कौबेरैश्चैव सौम्यैश्च नैर्ऋत्यैर्वारुणैर्दृढैः ॥ ११ ॥
 वायव्यैश्च तथाऽऽग्नेयैरैशानैर्वार्षिकैः शुभैः।
 सौरै रौद्रैस्तथा भीमैः कम्पनैर्जृम्भणैर्दृढैः ॥ १२ ॥
 अवध्या वरलाभात् ते सर्वे वारिजलोचन।
 सूर्यमण्डलसम्भूतं त्वदीयं चक्रमुद्यतम् ॥ १३ ॥
 कुण्ठितं हि दधीचेन च्यावनेन जगद्गुरो।
 दण्डं शार्ङ्गं तवास्त्रं च लब्धं दैत्यैः प्रसादतः ॥ १४ ॥
 पुरा जलन्धरं हेतुं निर्मितं त्रिपुरारिणा।
 रथाङ्गं सुशितं घोरं तेन तान् हन्तुमर्हसि ॥ १५ ॥
 तस्मात् तेन निहन्तव्या नान्यैः शस्त्रशतैरपि।
 ततो निशम्य तेषां वै वचनं वारिजेक्षणः ॥ १६ ॥
 वाचस्पतिमुखानाह स हरिश्चक्रभृत् स्वयम्।

श्रीविष्णुरुवाच

भो भो देवा महादेवं सर्वैर्देवैः सनातनैः ॥ १७ ॥
 सम्प्राप्य साम्प्रतं सर्वं करिष्यामि दिवौकसाम्।
 देवा जलन्धरं हन्तुं निर्मितं हि पुरारिणा ॥ १८ ॥
 लब्ध्वा रथाङ्गं तेनैव निहत्य च महासुरान्।
 सर्वान् धुन्धुमुखान् दैत्यान् अष्टषष्टिशतान् सुरान् ॥ १९ ॥
 सबान्धवान् क्षणादेव युष्मान् सन्तारयाम्यहम्।

सूत उवाच

एवमुक्त्वा सुरश्रेष्ठान् सुरश्रेष्ठमनुस्मरन् ॥ २० ॥

सुरश्रेष्ठस्तदा श्रेष्ठं पूजयामास शङ्करम्।
लिङ्गं स्थाप्य यथान्यायं हिमवच्छिखरे शुभे ॥ २१ ॥

मेरुपर्वतसङ्काशं निर्मितं विश्वकर्मणा।
त्वरिताख्येन रुद्रेण रौद्रेण च जनार्दनः ॥ २२ ॥

स्नाप्य सम्पूज्य गन्धाद्यैर्ज्वालाकारं मनोरमम्।
तुष्टाव च तदा रुद्रं सम्पूज्याग्नौ प्रणम्य च ॥ २३ ॥

देवं नाम्नां सहस्रेण भवाद्येन यथाक्रमम्।
पूजयामास च शिवं प्रणवाद्यं नमोन्तकम् ॥ २४ ॥

देवं नाम्नां सहस्रेण भवाद्येन महेश्वरम्।
प्रतिनाम स पद्मेन पूजयामास शङ्करम् ॥ २५ ॥

अग्नौ च नामभिर्देवं भवाद्यैः समिदादिभिः।
स्वाहान्तैर्विधिवद्धुत्वा प्रत्येकमयुतं प्रभुम् ॥ २६ ॥

तुष्टाव च पुनः शम्भुं भवाद्यैर्भवमीश्वरम्।

॥ न्यासः ॥

अस्य श्रीशिवसहस्रनामस्तोत्रमहामन्त्रस्य
श्रीविष्णुः ऋषिः, अनुष्टुप् छन्दः, परमात्मा श्रीशङ्करो देवता।

॥ ध्यानम् ॥

मूले कल्पद्रुमस्य द्रुतकनकनिभं चारुपद्मासनस्थं
वामाङ्कारूढगौरीनिबिडकुचभराभोगगाढोपगूढम् ।
नानालङ्कारकान्तं वरपरशुमृगाभीतिहस्तं त्रिनेत्रं
वन्दे बालेन्दुमौलिं गजवदनगुहाश्लिष्टपार्श्व महेशम् ॥

॥ स्तोत्रम् ॥

श्रीविष्णुरुवाच

भवः शिवो हरो रुद्रः पुरुषः पद्मलोचनः।
अर्थितव्यः सदाचारः सर्वशम्भुमहेश्वरः ॥ १ ॥

ईश्वरः स्थाणुरीशानः सहस्राक्षः सहस्रपात्।
वरीयान् वरदो वन्द्यः शङ्करः परमेश्वरः ॥ २ ॥

गङ्गाधरः शूलधरः परार्थैकप्रयोजनः।
सर्वज्ञः सर्वदेवादिगिरिधन्वा जटाधरः ॥ ३ ॥

चन्द्रापीडश्चन्द्रमौलिर्विद्वान् विश्वामरेश्वरः।
वेदान्तसारसन्दोहः कपाली नीललोहितः ॥ ४ ॥

ध्यानाधारोऽपरिच्छेद्यो गौरीभर्ता गणेश्वरः।
अष्टमूर्तिर्विश्वमूर्तिस्त्रिवर्गः स्वर्गसाधनः ॥ ५ ॥

ज्ञानगम्यो दृढप्रज्ञो देवदेवस्त्रिलोचनः।
वामदेवो महादेवः पाण्डुः परिदृढोऽदृढः ॥ ६ ॥

विश्वरूपो विरूपाक्षो वागीशः शुचिरन्तरः।
सर्वप्रणयसंवादी वृषाङ्को वृषवाहनः ॥ ७ ॥

ईशः पिनाकी खट्वाङ्गी चित्रवेषश्चिरन्तनः।
तमोहरो महायोगी गोप्ता ब्रह्माङ्गहृज्जटी ॥ ८ ॥

कालकालः कृत्तिवासाः सुभगः प्रणवात्मकः।
उन्मत्तवेषश्चक्षुष्यो दुर्वासाः स्मरशासनः ॥ ९ ॥

दृढायुधः स्कन्दगुरुः परमेष्ठी परायणः।
अनादिमध्यनिधनो गिरिशो गिरिबान्धवः ॥ १० ॥

कुबेरबन्धुः श्रीकण्ठो लोकवर्णोत्तमोत्तमः।
सामान्यदेवः कोदण्डी नीलकण्ठः परश्वधी ॥ ११ ॥

विशालाक्षो मृगव्याधः सुरेशः सूर्यतापनः।
धर्मकर्माक्षमः क्षेत्रं भगवान् भगनेत्रभित् ॥ १२ ॥

उग्रः पशुपतिस्ताक्ष्यप्रियभक्तः प्रियंवदः।
दान्तोदयाकरो दक्षः कपर्दी कामशासनः ॥ १३ ॥

श्मशाननिलयः सूक्ष्मः श्मशानस्थो महेश्वरः।
लोककर्ता भूतपतिर्महाकर्ता महौषधी ॥ १४ ॥

उत्तरो गोपतिर्गोप्ता ज्ञानगम्यः पुरातनः।
नीतिः सुनीतिः शुद्धात्मा सोमसोमरतः सुखी ॥ १५ ॥

सोमपोऽमृतपः सोमो महानीतिर्महामतिः।
अजातशत्रुरालोकः सम्भाव्यो हव्यवाहनः ॥ १६ ॥

लोककारो वेदकारः सूत्रकारः सनातनः।
महर्षिः कपिलाचार्यो विश्वदीप्तिस्त्रिलोचनः ॥ १७ ॥

पिनाकपाणिर्भूर्देवः स्वस्तिदः स्वस्तिकृत् सदा।
त्रिधामा सौभगः शर्वसर्वज्ञः सर्वगोचरः ॥ १८ ॥

ब्रह्मधृग्विश्वसृक्स्वर्गः कर्णिकारः प्रियः कविः।
शाखो विशाखो गोशाखः शिवो नैकः क्रतुः समः ॥ १९ ॥

गङ्गाप्लवोदको भावः सकलः स्थपतिस्थिरः।
विजितात्मा विधेयात्मा भूतवाहनसारथिः ॥ २० ॥

सगणो गणकार्यश्च सुकीर्तिश्छिन्नसंशयः।
कामदेवः कामपालो भस्मोद्धूलितविग्रहः ॥ २१ ॥

भस्मप्रियो भस्मशायी कामी कान्तः कृतागमः।
समायुक्तो निवृत्तात्मा धर्मयुक्तः सदाशिवः ॥ २२ ॥

चतुर्मुखश्चतुर्बाहुर्दुरावासो दुरासदः।
दुर्गमो दुर्लभो दुर्गः सर्वायुधविशारदः ॥ २३ ॥

अध्यात्मयोगनिलयः सुतन्तुस्तन्तुवर्धनः।
शुभाङ्गो लोकसारङ्गो जगदीशोऽमृताशनः ॥ २४ ॥

भस्मशुद्धिकरो मेरुरोजस्वी शुद्धविग्रहः।
हिरण्यरेतास्तरणिर्मरीचिर्महिमालयः ॥ २५ ॥

महाह्रदो महागर्भः सिद्धवृन्दारवन्दितः।
व्याघ्रचर्मधरो व्याली महाभूतो महानिधिः ॥ २६ ॥

अमृताङ्गोऽमृतवपुः पञ्चयज्ञः प्रभञ्जनः।
पञ्चविंशतितत्त्वज्ञः पारिजातः परावरः ॥ २७ ॥

सुलभः सुव्रतः शूरो वाङ्मयैकनिधिर्निधिः।
वर्णाश्रमगुरुर्वर्णी शत्रुजिच्छत्रुतापनः ॥ २८ ॥

आश्रमः क्षपणः क्षामो ज्ञानवानचलाचलः।
प्रमाणभूतो दुर्ज्ञेयः सुपर्णो वायुवाहनः ॥ २९ ॥

धनुर्धरो धनुर्वेदो गुणराशिर्गुणाकरः।
अनन्तदृष्टिरानन्दो दण्डो दमयिता दमः ॥ ३० ॥

अभिवाद्यो महाचार्यो विश्वकर्मा विशारदः।
 वीतरागो विनीतात्मा तपस्वी भूतभावनः ॥ ३१ ॥
 उन्मत्तवेषः प्रच्छन्नो जितकामोऽजितप्रियः।
 कल्याणप्रकृतिः कल्पः सर्वलोकप्रजापतिः ॥ ३२ ॥
 तपःस्वी तारको धीमान् प्रधानप्रभुरव्ययः।
 लोकपालोऽन्तर्हितात्मा कल्पादिः कमलेक्षणः ॥ ३३ ॥
 वेदशास्त्रार्थतत्त्वज्ञो नियमो नियमाश्रयः।
 चन्द्रः सूर्यः शनिः केतुर्विरामो विद्रुमच्छविः ॥ ३४ ॥
 भक्तिगम्यः परब्रह्ममृगबाणार्पणोऽनघः।
 अद्रिराजालयः कान्तः परमात्मा जगद्गुरुः ॥ ३५ ॥
 सर्वकर्माचलस्त्वष्टा मङ्गल्यो मङ्गलावृतः।
 महातपा दीर्घतपाः स्थविष्ठः स्थविरो ध्रुवः ॥ ३६ ॥
 अहः संवत्सरो व्याप्तिः प्रमाणं परमं तपः।
 संवत्सरकरो मन्त्रः प्रत्ययः सर्वदर्शनः ॥ ३७ ॥
 अजः सर्वेश्वरः स्निग्धो महारेता महाबलः।
 योगी योग्यो महारेताः सिद्धः सर्वादिरग्निदः ॥ ३८ ॥
 वसुर्वसुमनाः सत्यसर्वपापहरो हरः।
 अमृतः शाश्वतः शान्तो बाणहस्तः प्रतापवान् ॥ ३९ ॥
 कमण्डलुधरो धन्वी वेदाङ्गो वेदविन्मुनिः।
 भ्राजिष्णुर्भोजनं भोक्ता लोकनेता दुराधरः ॥ ४० ॥
 अतीन्द्रियो महामायः सर्वावासश्चतुष्पथः।
 कालयोगी महानादो महोत्साहो महाबलः ॥ ४१ ॥
 महाबुद्धिर्महावीर्यो भूतचारी पुरन्दरः।
 निशाचरः प्रेतचारिमहाशक्तिर्महाद्युतिः ॥ ४२ ॥
 अनिर्देश्यवपुः श्रीमान् सर्वहार्यमितो गतिः।
 बहुश्रुतो बहुमयो नियतात्मा भवोद्भवः ॥ ४३ ॥
 ओजस्तेजोद्युतिकरो नर्तकः सर्वकामकः।
 नृत्यप्रियो नृत्यनृत्यः प्रकाशात्मा प्रतापनः ॥ ४४ ॥

बुद्धस्पष्टाक्षरो मन्त्रः सन्मानः सारसम्लवः।
युगादिकृद् युगावर्तो गम्भीरो वृषवाहनः ॥ ४५ ॥

इष्टो विशिष्टः शिष्टेष्टः शरभः शरभो धनुः।
अपां निधिरधिष्ठानविजयो जयकालवित् ॥ ४६ ॥

प्रतिष्ठितः प्रमाणज्ञो हिरण्यकवचो हरिः।
विरोचनः सुरगणो विद्येशो विबुधाश्रयः ॥ ४७ ॥

बालरूपो बलोन्मार्थी विवर्तो गहनो गुरुः।
करणं कारणं कर्ता सर्वबन्धविमोचनः ॥ ४८ ॥

विद्वत्तमो वीतभयो विश्वभर्ता निशाकरः।
व्यवसायो व्यवस्थानः स्थानदो जगदादिजः ॥ ४९ ॥

दुन्दुभो ललितो विश्वो भवात्मात्मनि संस्थितः।
वीरेश्वरो वीरभद्रो वीरहा वीरभृद्विराट् ॥ ५० ॥

वीरचूडामणिर्वेत्ता तीव्रनादो नदीधरः।
आज्ञाधारस्त्रिशूली च शिपिविष्टः शिवालयः ॥ ५१ ॥

वालखिल्यो महाचापस्तिग्मांशुर्निधिरव्ययः।
अभिरामः सुशरणः सुब्रह्मण्यः सुधापतिः ॥ ५२ ॥

मघवान् कौशिको गोमान् विश्रामः सर्वशासनः।
ललाटाक्षो विश्वदेहः सारः संसारचक्रभृत् ॥ ५३ ॥

अमोघदण्डी मध्यस्थो हिरण्यो ब्रह्मवर्चसी।
परमार्थः परमयः शम्बरो व्याघ्रकोऽनलः ॥ ५४ ॥

रुचिर्वररुचिर्वन्द्यो वाचस्पतिरहर्षतिः।
रविर्विरोचनः स्कन्धः शास्ता वैवस्वतोऽजनः ॥ ५५ ॥

युक्तिरुन्नतकीर्तिश्च शान्तरागः पराजयः।
कैलासपतिकामारिः सविता रविलोचनः ॥ ५६ ॥

विद्वत्तमो वीतभयो विश्वहर्ताऽनिवारितः।
नित्यो नियतकल्याणः पुण्यश्रवणकीर्तनः ॥ ५७ ॥

दूरश्रवा विश्वसहो ध्येयो दुःस्वप्ननाशनः।
उत्तारको दुष्कृतिहा दुर्धर्षो दुःसहोऽभयः ॥ ५८ ॥

अनादिर्भूर्भुवो लक्ष्मीः किरीटिन्निदशाधिपः ।
विश्वगोप्ता विश्वभर्ता सुधीरो रुचिराङ्गदः ॥ ५९ ॥

जननो जनजन्मादिः प्रीतिमान् नीतिमान् नयः ।
विशिष्टः काश्यपो भानुर्भीमो भीमपराक्रमः ॥ ६० ॥

प्रणवः सप्तधाचारो महाकायो महाधनुः ।
जन्माधिपो महादेवः सकलागमपारगः ॥ ६१ ॥

तत्त्वातत्त्वविवेकात्मा विभूष्णुर्भूतिभूषणः ।
ऋषिर्ब्राह्मणविज्जिष्णुर्जन्ममृत्युजरातिगः ॥ ६२ ॥

यज्ञो यज्ञपतिर्यज्वा यज्ञान्तोऽमोघविक्रमः ।
महेन्द्रो दुर्भरः सेनी यज्ञाङ्गो यज्ञवाहनः ॥ ६३ ॥

पञ्चब्रह्मसमुत्पत्तिर्विश्वेशो विमलोदयः ।
आत्मयोनिरनाद्यन्तः षड्विंशत्सप्तलोकधृक् ॥ ६४ ॥

गायत्रीवल्लभः प्रांशुर्विश्वावासः प्रभाकरः ।
शिशुर्गिरिरतः सम्राट्क्षुषेणः सुरशत्रुहा ॥ ६५ ॥

अमोघोऽरिष्टमथनो मुकुन्दो विगतज्वरः ।
स्वयञ्ज्योतिरनुज्योतिरात्मज्योतिरचञ्चलः ॥ ६६ ॥

पिङ्गलः कपिलश्मश्रुः शास्त्रनेत्रत्रयीतनुः ।
ज्ञानस्कन्धो महाज्ञानी निरुत्पत्तिरुपप्लवः ॥ ६७ ॥

भगो विवस्वानादित्यो योगाचार्यो बृहस्पतिः ।
उदारकीर्तिरुद्योगी सद्योगी सदसन्मयः ॥ ६८ ॥

नक्षत्रमाली राकेशः साधिष्ठानः षडाश्रयः ।
पवित्रपाणिः पापारिर्मणिपूरो मनोगतिः ॥ ६९ ॥

हृत्पुण्डरीकमासीनः शुक्लः शान्तो वृषाकपिः ।
विष्णुर्ग्रहपतिः कृष्णः समर्थोऽर्थननाशनः ॥ ७० ॥

अधर्मशत्रुरक्षय्यः पुरुहूतः पुरुष्टुतः ।
ब्रह्मगर्भो बृहद्गर्भो धर्मधेनुर्धनागमः ॥ ७१ ॥

जगद्धितैषिसुगतः कुमारः कुशलागमः ।
हिरण्यवर्णो ज्योतिष्मान् नानाभूतधरो ध्वनिः ॥ ७२ ॥

अरोगो नियमाध्यक्षो विश्वामित्रो द्विजोत्तमः ।
 बृहज्ज्योतिः सुधामा च महाज्योतिरनुत्तमः ॥ ७३ ॥
 मातामहो मातरिश्वा नभस्वान् नागहारधृक् ।
 पुलस्त्यः पुलहोऽगस्त्यो जातूकर्ण्यः पराशरः ॥ ७४ ॥
 निरावरणधर्मज्ञो विरिञ्चो विष्टरश्रवाः ।
 आत्मभूरनिरुद्धोऽत्रिज्ञानमूर्तिर्महायशाः ॥ ७५ ॥
 लोकचूडामणिर्वीरश्चण्डसत्यपराक्रमः ।
 व्यालकल्पो महाकल्पो महावृक्षः कलाधरः ॥ ७६ ॥
 अलङ्कारिष्णुस्त्वचलो रोचिष्णुर्विक्रमोत्तमः ।
 आशुशब्दपतिर्वेगी प्लवनः शिखिसारथिः ॥ ७७ ॥
 असंसृष्टोऽतिथिः शक्रः प्रमाथी पापनाशनः ।
 वसुश्रवाः कव्यवाहः प्रतप्तो विश्वभोजनः ॥ ७८ ॥
 जर्यो जराधिशमनो लोहितश्च तनूनपात् ।
 पृषदश्वो नभो योनिः सुप्रतीकस्तमिस्रहा ॥ ७९ ॥
 निदाघस्तपनो मेघः पक्षः परपुरञ्जयः ।
 मुखानिलः सुनिष्पन्नः सुरभिः शिशिरात्मकः ॥ ८० ॥
 वसन्तो माधवो ग्रीष्मो नभस्यो बीजवाहनः ।
 अङ्गिरा मुनिरात्रेयो विमलो विश्ववाहनः ॥ ८१ ॥
 पावनः पुरुजिच्छक्रस्त्रिविद्यो नरवाहनः ।
 मनोबुद्धिरहङ्कारः क्षेत्रज्ञः क्षेत्रपालकः ॥ ८२ ॥
 तेजोनिधिर्ज्ञाननिधिर्विपाको विघ्नकारकः ।
 अधरोऽनुत्तरो ज्ञेयो ज्येष्ठो निःश्रेयसालयः ॥ ८३ ॥
 शैलो नगस्तनुर्दोहो दानवारिररिन्दमः ।
 चारुधीर्जनकश्चारुविशल्यो लोकशल्यकृत् ॥ ८४ ॥
 चतुर्वेदश्चतुर्भावश्चतुरश्चतुरप्रियः ।
 आम्रायोऽथ समाम्रायस्तीर्थदेवशिवालयः ॥ ८५ ॥
 बहुरूपो महारूपः सर्वरूपश्चराचरः ।
 न्यायनिर्वाहको न्यायो न्यायगम्यो निरञ्जनः ॥ ८६ ॥

सहस्रमूर्धा देवेन्द्रः सर्वशस्त्रप्रभञ्जनः।
 मुण्डो विरूपो विकृतो दण्डी दान्तो गुणोत्तमः ॥ ८७ ॥
 पिङ्गलाक्षोऽथ हर्यक्षो नीलग्रीवो निरामयः।
 सहस्रबाहुः सर्वेशः शरण्यः सर्वलोकभृत् ॥ ८८ ॥
 पद्मासनः परञ्ज्योतिः परावरपरम्फलः।
 पद्मगर्भो महागर्भो विश्वगर्भो विचक्षणः ॥ ८९ ॥
 परावरज्ञो बीजेशः सुमुखः सुमहास्वनः।
 देवासुरगुरुर्देवो देवासुरनमस्कृतः ॥ ९० ॥
 देवासुरमहामात्रो देवासुरमहाश्रयः।
 देवादिदेवो देवर्षिदेवासुरवरप्रदः ॥ ९१ ॥
 देवासुरेश्वरो दिव्यो देवासुरमहेश्वरः।
 सर्वदेवमयोऽचिन्त्यो देवतात्माऽऽत्मसम्भवः ॥ ९२ ॥
 ईड्योऽनीशः सुरव्याघ्रो देवसिंहो दिवाकरः।
 विबुधाग्रवरश्रेष्ठः सर्वदेवोत्तमोत्तमः ॥ ९३ ॥
 शिवज्ञानरतः श्रीमान् शिखिश्रीपर्वतप्रियः।
 जयस्तम्भो विशिष्टम्भो नरसिंहनिपातनः ॥ ९४ ॥
 ब्रह्मचारी लोकचारी धर्मचारी धनाधिपः।
 नन्दी नन्दीश्वरो नग्नो नग्नव्रतधरः शुचिः ॥ ९५ ॥
 लिङ्गाध्यक्षः सुराध्यक्षो युगाध्यक्षो युगावहः।
 स्ववशः सवशः स्वर्गस्वरः स्वरमयस्वनः ॥ ९६ ॥
 बीजाध्यक्षो बीजकर्ता धनकृद् धर्मवर्धनः।
 दम्भोऽदम्भो महादम्भः सर्वभूतमहेश्वरः ॥ ९७ ॥
 श्मशाननिलयस्तिष्ठः सेतुरप्रतिमाकृतिः।
 लोकोत्तरस्फुटालोकस्त्र्यम्बको नागभूषणः ॥ ९८ ॥
 अन्धकारिर्मखद्वेषी विष्णुकन्धरपातनः।
 वीतदोषोऽक्षयगुणो दक्षारिः पूषदन्तहृत् ॥ ९९ ॥
 धूर्जटिः खण्डपरशुः सकलो निष्कलोऽनघः।
 आधारः सकलाधारः पाण्डुराभो मृडो नटः ॥ १०० ॥

पूर्णः पूरयिता पुण्यः सुकुमारः सुलोचनः।
सामगेयः प्रियकरः पुण्यकीर्तिरनामयः ॥ १०१ ॥

मनोजवस्तीर्थकरो जटिलो जीवितेश्वरः।
जीवितान्तकरो नित्यो वसुरेता वसुप्रियः ॥ १०२ ॥

सद्गतिः सत्कृतिः सक्तः कालकण्ठः कलाधरः।
मानी मान्यो महाकालः सद्भूतिः सत्परायणः ॥ १०३ ॥

चन्द्रसञ्जीवनः शास्ता लोकगूढोऽमराधिपः।
लोकबन्धुर्लोकनाथः कृतज्ञः कृतिभूषणः ॥ १०४ ॥

अनपाय्यक्षरः कान्तः सर्वशास्त्रभृतां वरः।
तेजोमयो द्युतिधरो लोकमायोऽग्रणीरणुः ॥ १०५ ॥

शुचिस्मितः प्रसन्नात्मा दुर्जयो दुरतिक्रमः।
ज्योतिर्मयो निराकारो जगन्नाथो जलेश्वरः ॥ १०६ ॥

तुम्बवीणी महाकायो विशोकः शोकनाशनः।
त्रिलोकात्मा त्रिलोकेशः शुद्धः शुद्धी रथाक्षजः ॥ १०७ ॥

अव्यक्तलक्षणोऽव्यक्तो व्यक्ताव्यक्तो विशां पतिः।
वरशीलो वरतुलो मानो मानधनो मयः ॥ १०८ ॥

ब्रह्मा विष्णुः प्रजापालो हंसो हंसगतिर्यमः।
वेधा धाता विधाता च अत्ता हर्ता चतुर्मुखः ॥ १०९ ॥

कैलासशिखरावासी सर्वावासी सतां गतिः।
हिरण्यगर्भो हरिणः पुरुषः पूर्वजः पिता ॥ ११० ॥

भूतालयो भूतपतिर्भूतिदो भुवनेश्वरः।
संयोगी योगविद्वद्ब्रह्मा ब्रह्मण्यो ब्राह्मणप्रियः ॥ १११ ॥

देवप्रियो देवनाथो देवज्ञो देवचिन्तकः।
विषमाक्षः कलाध्यक्षो वृषाङ्को वृषवर्धनः ॥ ११२ ॥

निर्मदो निरहङ्कारो निर्मोहो निरुपद्रवः।
दर्पहा दर्पितो दृप्तः सर्वर्तुपरिवर्तकः ॥ ११३ ॥

सप्तजिह्वः सहस्रार्चिः स्निग्धः प्रकृतिदक्षिणः।
भूतभव्यभवन्नाथः प्रभवो भ्रान्तिनाशनः ॥ ११४ ॥

अर्थोऽनर्थो महाकोशः परकार्यैकपण्डितः।
 निष्कण्टकः कृतानन्दो निर्व्याजो व्याजमर्दनः ॥ ११५ ॥
 सत्त्ववान् सात्त्विकः सत्यकीर्तिस्तम्भकृतागमः।
 अकम्पितो गुणग्राही नैकात्मा नैककर्मकृत् ॥ ११६ ॥
 सुप्रीतः सुमुखः सूक्ष्मः सुकरो दक्षिणोऽनलः।
 स्कन्धः स्कन्धधरो धुर्यः प्रकटः प्रीतिवर्धनः ॥ ११७ ॥
 अपराजितः सर्वसहो विदग्धः सर्ववाहनः।
 अधृतः स्वधृतः साध्यः पूर्तमूर्तिर्यशोधरः ॥ ११८ ॥
 वराहश्चङ्गधृग् वायुर्बलवानेकनायकः।
 श्रुतिप्रकाशः श्रुतिमानेकबन्धुरनेकधृक् ॥ ११९ ॥
 श्रीवल्लभशिवारम्भः शान्तभद्रः समञ्जसः।
 भूशयो भूतिकृद्भूतिभूषणो भूतवाहनः ॥ १२० ॥
 अकायो भक्तकायस्थः कालज्ञानी कलावपुः।
 सत्यव्रतमहात्यागी निष्ठाशान्तिपरायणः ॥ १२१ ॥
 परार्थवृत्तिर्वरदो विविक्तः श्रुतिसागरः।
 अनिर्विण्णो गुणग्राही कलङ्काङ्कः कलङ्कहा ॥ १२२ ॥
 स्वभावरुद्धो मध्यस्थः शत्रुघ्नो मध्यनाशकः।
 शिखण्डी कवची शूली चण्डी मुण्डी च कुण्डली ॥ १२३ ॥
 मेखली कवची खड्गी मायी संसारसारथिः।
 अमृत्युः सर्वदृक् सिंहस्तेजोराशिर्महामणिः ॥ १२४ ॥
 असङ्ख्योऽप्रमेयात्मा वीर्यवान् कार्यकोविदः।
 वेद्यो वेदार्थविद्रोहा सर्वाचारो मुनीश्वरः ॥ १२५ ॥
 अनुत्तमो दुराधर्षो मधुरः प्रियदर्शनः।
 सुरेशः शरणं सर्वः शब्दब्रह्मसतां गतिः ॥ १२६ ॥
 कालभक्षः कलङ्कारिः कङ्कणीकृतवासुकिः।
 महेष्वासो महीभर्ता निष्कलङ्को विश्वङ्गलः ॥ १२७ ॥
 द्युमणिस्तरणिर्धन्यः सिद्धिदः सिद्धिसाधनः।
 निवृत्तः संवृतः शिल्पो व्यूढोरस्को महाभुजः ॥ १२८ ॥

एकज्योतिर्निरातङ्को नरो नारायणप्रियः।
 निर्लेपो निष्प्रपञ्चात्मा निर्व्यग्रो व्यग्रनाशनः ॥ १२९ ॥
 स्तव्यस्तवप्रियः स्तोता व्यासमूर्तिरनाकुलः।
 निरवद्यपदोपायो विद्याराशिरविक्रमः ॥ १३० ॥
 प्रशान्तबुद्धिरक्षुद्रः क्षुद्रहा नित्यसुन्दरः।
 धैर्याग्र्यधुर्यो धात्रीशः शाकल्यः शर्वरीपतिः ॥ १३१ ॥

परमार्थगुरुर्दृष्टिर्गुरुराश्रितवत्सलः ।
 रसो रसज्ञः सर्वज्ञः सर्वसत्त्वावलम्बनः ॥ १३२ ॥

॥ इति श्रीलिङ्गमहापुराणे पूर्वभागे अष्टनवतितमे अध्याये भगवता विष्णुना प्रोक्तं
 श्रीशिवसहस्रनामस्तोत्रम् ॥

सूत उवाच

एवं नाम्नां सहस्रेण तुष्टाव वृषभध्वजम् ॥ १५९ ॥
 स्नापयामास च विभुः पूजयामास पङ्कजैः।
 परीक्षार्थं हरेः पूजाकमलेषु महेश्वरः ॥ १६० ॥
 गोपयामास कमलं तदैकं भुवनेश्वरः।
 हतपुष्पो हरिस्तत्र किमिदं त्वभ्यचिन्तयत् ॥ १६१ ॥
 ज्ञात्वा स्वनेत्रमुद्धृत्य सर्वसत्त्वावलम्बनम्।
 पूजयामास भावेन नाम्ना तेन जगद्गुरुम् ॥ १६२ ॥
 ततस्तत्र विभुर्दृष्ट्वा तथाभूतं हरो हरिम्।
 तस्मादवतताराशु मण्डलात् पावकस्य च ॥ १६३ ॥
 कोटिभास्करसङ्काशं जटामुकुटमण्डितम्।
 ज्वालामालावृतं दिव्यं तीक्ष्णदंष्ट्रं भयङ्करम् ॥ १६४ ॥
 शूलटङ्कगदाचक्रकुन्तपाशधरं हरम्।
 वरदाभयहस्तं च द्वीपिचर्मोत्तरीयकम् ॥ १६५ ॥
 इत्थम्भूतं तदा दृष्ट्वा भवं भस्मविभूषितम्।
 हृष्टो नमश्चकाराशु देवदेवं जनार्दनः ॥ १६६ ॥
 दुद्रुवुस्तं परिक्रम्य सेन्द्रा देवास्त्रिलोचनम्।
 चचाल ब्रह्मभुवनं चकम्पे च वसुन्धरा ॥ १६७ ॥

ददाह तेजस्तच्छम्भोः प्रान्तं वै शतयोजनम्।
अधस्ताच्चोर्ध्वतश्चैव हाहेत्यकृत भूतले ॥ १६८ ॥

तदा प्राह महादेवः प्रहसन्निव शङ्करः।
सम्प्रेक्ष्य प्रणयाद् विष्णुं कृताञ्जलिपुटं स्थितम् ॥ १६९ ॥

ज्ञातं मयेदमधुना देवकार्यं जनार्दन।
सुदर्शनारख्यं चक्रं च ददामि तव शोभनम् ॥ १७० ॥

यद् रूपं भवता दृष्टं सर्वलोकभयङ्करम्।
हिताय तव यत्नेन तव भावाय सुव्रत ॥ १७१ ॥

शान्तं रणाजिरे विष्णो देवानां दुःखसाधनम्।
शान्तस्य चास्त्रं शान्तं स्याच्छान्तेनास्त्रेण किं फलम् ॥ १७२ ॥

शान्तस्य समरे चास्त्रं शान्तिरेव तपस्विनम्।
योद्धुः शान्त्या बलच्छेदः परस्य बलवृद्धिदः ॥ १७३ ॥

देवैरशान्तैर्यद् रूपं मदीयं भावयाव्ययम्।
किमायुधेन कार्यं वै योद्धुं देवारिसूदन ॥ १७४ ॥

क्षमा युधि न कार्या वै योद्धुं देवारिसूदन।
अनागते व्यतीते च दौर्बल्ये स्वजनोत्करे ॥ १७५ ॥

अकालिके त्वधर्मे च अनर्थे वाऽरिसूदन।
एवमुक्त्वा ददौ चक्रं सूर्यायुतसमप्रभम् ॥ १७६ ॥

नेत्रं च नेता जगतां प्रभुर्वै पद्मसन्निभम्।
तदाप्रभृति तं प्राहुः पद्माक्षमिति सुव्रतम् ॥ १७७ ॥

दत्त्वैनं नयनं चक्रं विष्णवे नीललोहितः।
पस्पर्शं च कराभ्यां वै सुशुभाभ्यामुवाच ह ॥ १७८ ॥

वरदोऽहं वरश्रेष्ठ वरान् वरय चेप्सितान्।
भक्त्या वशीकृतो नूनं त्वयाऽहं पुरुषोत्तम ॥ १७९ ॥

इत्युक्तो देवदेवेन देवदेवं प्रणम्य तम्।
त्वयि भक्तिर्महादेव प्रसीद वरमुत्तमम् ॥ १८० ॥

नान्यमिच्छामि भक्तानामार्तयो नास्ति यत् प्रभो।
तच्छ्रुत्वा वचनं तस्य दयावान् सुतरां भवः ॥ १८१ ॥

पस्पर्श च ददौ तस्मै श्रद्धां शीतांशुभूषणः।
प्राह चैवं महादेवः परमात्मानमच्युतम्॥ १८२ ॥

मयि भक्तश्च वन्द्यश्च पूज्यश्चैव सुरासुरैः।
भविष्यसि न सन्देहो मत्प्रसादात् सुरोत्तम॥ १८३ ॥

यदा सती दक्षपुत्री विनिन्द्यैव सुलोचना।
मातरं पितरं दक्षं भविष्यति सुरेश्वरी॥ १८४ ॥

दिव्या हैमवती विष्णो तदा त्वमपि सुव्रत।
भगिनीं तव कल्याणीं देवीं हैमवतीमुमाम्॥ १८५ ॥

नियोगाद् ब्रह्मणः साध्वीं प्रदास्यसि ममैव ताम्।
मत्सम्बन्धी च लोकानां मध्ये पूज्यो भविष्यसि॥ १८६ ॥

मां दिव्येन च भावेन तदा प्रभृति शङ्करम्।
द्रक्ष्यसे च प्रसन्नेन मित्रभूतमिवात्मना॥ १८७ ॥

इत्युत्तवाऽन्तर्दधे रुद्रो भगवान् नीललोहितः।
जनार्दनोऽपि भगवान् देवानामपि सन्निधौ॥ १८८ ॥

अयाचत महादेवं ब्रह्माणं मुनिभिः समम्।
मया प्रोक्तं स्तवं दिव्यं पद्मयोने सुशोभनम्॥ १८९ ॥

यः पठेच्छृणुयाद् वाऽपि श्रावयेद् वा द्विजोत्तमान्।
प्रतिनाम्नि हिरण्यस्य दत्तस्य फलमाप्नुयात्॥ १९० ॥

अश्वमेधसहस्रेण फलं भवति तस्य वै।
घृताद्यैः स्नापयेद् रुद्रं स्थाल्या वै कलशैः शुभैः॥ १९१ ॥

नाम्नां सहस्रेणानेन श्रद्धया शिवमीश्वरम्।
सोऽपि यज्ञसहस्रस्य फलं लब्ध्वा सुरेश्वरैः॥ १९२ ॥

पूज्यो भवति रुद्रस्य प्रीतिर्भवति तस्य वै।
तथाऽस्त्विति तथा प्राह पद्मयोनिर्जनार्दनम्॥ १९३ ॥

जग्मतुः प्रणिपत्यैनं देवदेवं जगद्गुरुम्।
तस्मान्नाम्नां सहस्रेण पूजयेदनघो द्विजाः।
जपेन्नाम्नां सहस्रं च स याति परमां गतिम्॥ १९४ ॥

॥ इति श्रीलिङ्गमहापुराणे पूर्वभागे सहस्रनामभिः पूजनाद् विष्णुचक्रलाभो नामाष्टनवतितमोऽध्यायः ॥

दुःस्वप्नदुःशकुनदुर्गतिदौर्मनस्य
 दुर्भिक्षदुर्व्यसनदुःसहदुर्यशांसि ।
 उत्पाततापविषभीतिम् असद्ग्रहार्तिं
 व्याधींश्च नाशयतु मे जगतामधीशः ॥
 ॥ इति श्रीशिवसहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥

This stotra can be accessed in multiple scripts at:
http://stotrasamhita.net/wiki/Shiva_Sahasranama_Stotram-_Vishnu_Krtam.

 generated on **November 15, 2025**

Downloaded from <http://stotrasamhita.github.io> | StotraSamhita | Credits